

ปรัชญา วัตถุนิยม:

พี. พินจาน ความคิด ลั่นโลก

ฉลาดชาย รミニตานนท์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่



ความนำ

กว่าครึ่งศตวรรษนี้แล้วนับแต่การปฏิวัติสังคมนิยมในรัสเซีย การปฏิวัติในจีนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมนิยมของประเทศต่างๆ ในยุโรป เอเชีย อาฟริกาและภาคใต้ของอเมริกา ทำให้สังคมนิยมกลายเป็นศูนย์กลางของความสนใจและถูกเลียงในหมู่ผู้ที่สนใจ สังคมนิยมในฐานะที่เป็นแนวทางหนึ่งที่อาจนำมาแก้ไขสภาพความล้มเหลวในสังคมที่พากเพียเหนื่อยไม่ถูกต้อง เหมาะสม และทึงในหมู่ที่เพ่งเล็งสังคมนิยมในทศวรรษ แบบฉบับที่เห็นว่าสังคมนิยมเป็นเครื่องประดับที่ขาดไม่ได้ ต้านทาน ทำลาย แม้ว่าจะมีการตัดต่อศึกษาเกี่ยวกับสังคมนิยม และปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังหรือเป็นพันฐานของความคิด สังคมนิยมกันมานานนับศตวรรษแล้วก็ตาม แต่ความรู้ความเข้าใจสังคมนิยมก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าสมบูรณ์ บัญชาและคำรามต่างๆ ขึ้นมีอยู่อีกมากมาที่ยังต้องการ การถูกเลียงการค้นคว้า อุปสรรคสำคัญอยู่ที่โอกาสที่จะแสดงให้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การถูกบีบดกในทางการศึกษารับรู้ก็ต้องขยับตัวตลอดเวลา ไม่เฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น แม้ในสังคมที่กล่าวอ้างกันอยู่เสมอว่า มีเสรีภาพทางความคิด ก็มีบัญชาเรื่องกัน เพียงแต่อาจไม่รุนแรงเท่ากับในสังคมไทยเท่านั้นเอง อัลเบอร์ต ไอน์สไตน์ บันทึกไว้ว่า “การกระทำความกระซิ่งเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและบัญชาของสังคมนิยม เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงของเรา ทงเพรากายได้สถานการณ์นี้จากนั้น การถูกเลียงบัญชาเหล่านี้อย่างเสรีโดยไม่ถูกบดข้าง ได้ตอกย้ำภายใต้ข้อห้ามอย่างรุนแรง....”^๑ ในกรณีสังคมไทย หากดูจากรายชื่อหนังสือต้องห้ามที่ผู้อ่านอาจในบางยุคประกาศออกมาแต่ละครั้งเพียงอย่างเดียว ก็สามารถสะท้อนสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างดี

• Albert Einstein, “Why Socialism” **MONTHLY REVIEW** พฤษภาคม May 1949. 옮ีโดย Leo Huberman and Paul M. Sweezy, **Introduction to Socialism**, New York, Modern Reader, 1968 หน้า ๑๐.

ในเมื่อโอกาสที่จะศึกษาภัยอันตรายถึงแก่และเบ็ด
เบิกกับนักคิดแล้ว ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสังคมนิยม
จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งในด้านของผู้ที่เห็นด้วย และผู้
ที่ไม่เห็นด้วย ดังนั้นโอกาสที่จะเข้าใจกันได้บ้างจึงไม่
อาจเกิดขึ้นได้ นับเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งทั้งที่ใน
สังคมเดียวกันและในระดับโลก มันเป็นการไม่สมควร
อย่างยิ่งที่ปล่อยให้เกิดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการ
เข้าใจผิดของทั้งสองฝ่าย

บทความนี้วัดถดประสงค์ที่จะเสนอความเข้าใจ
บางอย่าง ที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้ามาบ้างซึ่งยังห่างไกล
จากคำว่าลักชั่ง เกี่ยวกับปรัชญาตั้นนิยมที่เป็นพื้นฐาน
ของแนวความคิดสังคมนิยมโดยเฉพาะสำนักที่เรียกว่าตัวเอง
ว่า สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการ
ศึกษาภัยอันตรายจริงจังและลึกซึ้งต่อไป ทั้งในหมู่ผู้เห็น
สังคมนิยมเป็นทางออกของมนุษยชาติ และผู้ที่เห็นสังคม
นิยมเป็นศัตรุ (ทั้งที่โดยอาจไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด ๆ ก็
ได้) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เคยเดินแนวทางสังคม
นิยมมาก่อนและประสบกับความผิดหวัง อันอาจเนื่องมา
จากองค์กรที่นำปรัชญาสังคมนิยมมาใช้ นำมาใช้อีก
ผิดพลาด ความจำเป็นที่จะต้องหันมาศึกษาภัยอันตราย
เป็นอิสระปลดขาดจากการชั่นนำที่บางครั้งมีลักษณะบัดเบี้ยด
ยังมีมากขึ้นเป็นทวีคูณ

ความจริง เรื่องปรัชญาตั้นนิยมก็คือ แนวความ
คิดสังคมนิยมก็ได้เผยแพร่เนื่องจากพอมีสมควรอยู่แล้ว
ทั้งคุณภาพก็อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ แต่ผู้เขียนก็ยัง
มีความเห็นว่า ในแวดวงของผู้รักความเป็นธรรมในสังคม
ไทยยังต้องการการค้นคว้าและถกเถียงในบัญหาทางทฤษฎี
อย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งในขั้นพื้นฐานเริ่มต้นและในระดับก้าว
หน้าเข้าถึงรายละเอียดและการปรับเปลี่ยนรูปธรรมที่เป็น
จริง ในสังคมไทยผู้รักความเป็นธรรมจะยังคงถือกำเนิด
ขึ้นมาอย่างไม่หยุดยั้ง รากฐานความเข้าใจเกี่ยวกับหลัก
เบื้องต้นยังมีความสำคัญและจะดำเนิความสำคัญอยู่ตลอด
ไป บัญหาความเชื่อถือได้ของทฤษฎีนี้ หรอบบัญหาร่อง
ความสามารถของทฤษฎีจะนำมายังกับสังคมที่เป็นจริง
ได้มากน้อยแค่ไหนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่มีภาษา
หลัง ก่อนอื่นuruจะต้องเข้าใจทฤษฎีนี้ ๆ เสียก่อนอย่าง

ถ่องแท้ การจะบรรลุถึงสภาพนี้ได้ก็จะต้องศึกษา และ
การศึกษาที่ดีสุดก็คือการถกเถียง ให้แบ่งเพื่อหาข้อสรุป
บทความเพียงแต่เสนอบางส่วนอย่างที่อาจผิดหรือถูก
ก็ได้ เพื่อก่อให้เกิดการถกเถียง ให้แบ่ง อันจะนำเราไป
สู่ความเข้าใจต่อสิ่งที่เราสนใจร่วมกัน ไม่ว่าจะในแบบ哪
หรือลักษณะใดๆ

เนื้อหาของบทความนี้จะกล่าวถึง ปรัชญาจิต
นิยม - วัตถุนิยม, วิทยาศาสตร์, วัตถุนิยมวิทยา, วัตถุนิยม
ประวัติศาสตร์ และการใช้ปรัชญาเหล่านี้ในการวิเคราะห์
สรรพสิ่งและสังคมโดยทั่วไป บางครั้งอาจพาดพิงถึง
สังคมไทยบ้าง ที่สำคัญอีกประดิษฐ์หนึ่งก็คือ ผู้เขียนจะ
พยายามสอดแทรกบัญหาและข้อโต้แย้งต่าง ๆ ในกรณี
ความของนักคิดที่สนใจเรื่องเหล่านี้ ในเรื่องข้ออ่อนข้อ
แข็งของปรัชญาจิตนิยม ปรัชญาวัตถุนิยม พร้อมกันไป
ด้วย ซึ่งส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าเป็นประเด็นที่สำคัญมากที่
เดียว

ปรัชญาวัตถุนิยมกับลักษณะ Marxist

เมื่อพูดถึงปรัชญาวัตถุนิยมกับแนวความคิดสังคม
นิยมวิทยาศาสตร์^๔ ผู้เขียนหมายถึงปรัชญาวัตถุนิยมกับ
ลักษณะ Marxist นั่นเอง แต่ก่อนที่จะพูดถึงปรัชญาวัตถุนิยม
จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคำว่าลักษณะ Marxist อย่างกว้างๆ
เสียก่อน

สิ่งที่เรียกว่าลักษณะ Marxist (Marxism) นั้นในตัว
ของมันเองก็มีบัญหาที่ถูกถกเถียงกันอยู่ ทั้งนี้ เพราะลักษณะ

๒ Melvin Rader, Marx's Interpretation of History , New York, Oxford University Press, 1979, หน้า XIII.

๓ โปรดดู สิทธิรัตน์ นิรันดร์ชัย, พัฒนาการความคิดที่เป็น
วิทยาศาสตร์, กรุงเทพฯ นครสารสนั่นการพิมพ์, ๒๕๖๑,
ฉบับ โปรดเชิญ, เขียน, กลุ่มเพื่อนพ้องในยุโรป, แปล,
รากฐานปรัชญาวัตถุนิยม, กรุงเทพฯ, สารศึกษาการ
พิมพ์, ๒๕๖๑, ศักดิ์ สุริยะ, ปรัชญาชาวบ้าน, กรุงเทพฯ
สุวัฒน์การพิมพ์, ๒๕๖๑.

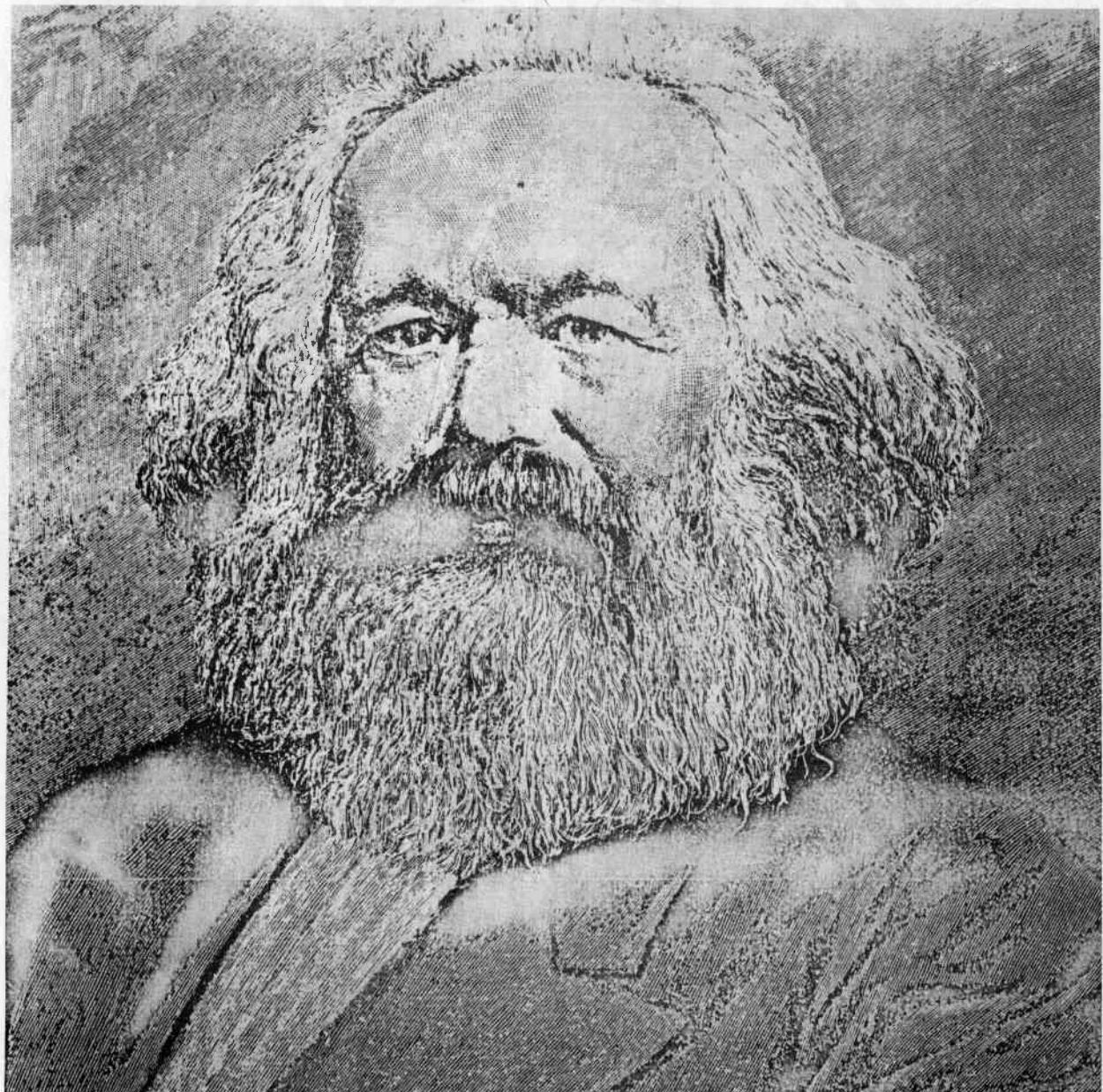
๔ คำว่าสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ หรือ Scientific Socialism
นี้ เริ่มใช้อีกต่อไปในปี ๑๘๘๐ โดย เอ็งเกลส์ ใน Socialism :
Utopian and Scientific (1880)

มาร์กซ์นักจากจะประกอบด้วยข้อคิดข้อเขียนของตัว
การ์ลมาร์กซ์เองแล้วยังรวมถึงความคิดและผลงานของเคลล์
(Friedrich Engels) เอาไว้ด้วย ดังนั้นจึงเกิดการถกเถียง
กันอยู่ตลอดเวลาว่า อะไรบ้างในลักษณะมาร์กซ์ที่เป็นของ
มาร์กซ์และอะไรบ้างที่ไม่ใช่ของมาร์กซ์ ในทศวรรษของผู้
ทศกษามาร์กซ์บางคนจึงเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับความ
คิดของมาร์กซ์ยังถูกต้องขาดเจนกระทำได้ยากยิ่ง ทั้งนี้
 เพราะแนวความคิดของมาร์กซ์ถูกนำเสนอต่อระดับหรือบาง
 ครั้งถูกนิ色彩ว่า “ถูกทำให้สามานย์” (Vulgarization) ใน

ระยะหลัง ๆ อันรุ่จักกันในนามลัทธินาร์กช์^๕ บางคนเห็น
ว่าผลงานในระยะแรกๆ ของมาร์กซ์นลักษณะสร้างสรรค์
จนสามารถถกเถียงได้ แต่มาร์กซ์เป็นนักตัดทายง่ายแก่หัวปูโร^๖
ขุ่นใหม่ในระดับเดียวตน แม้คืออาเวลลี ชอนส์ ลอก,
รัสโซ และเอเกล ที่ในเมืองความลึกซึ้ง ความคิดดังเดิม
เป็นของตนเอง และอิทธิพลที่ต่อโลก^๗ ดังนั้นจะเห็นได้

^๕ Dante Germino, *Machiavelli to Marx*, Chicago,
The University of Chicago Press, 1978, หน้า ๓๕๗

^๖ Dante Germino, เนื้อหา, หน้า ๓๕๘



ว่าบางคนถึงกับแบ่งผลงานของมาร์กซ์ออก เป็นสองส่วนอย่างเด็ดขาดและพยายามชี้ให้เห็นว่าห้องสมุดส่วนต่างกันและบางครั้งถูกขัดแย้งกัน กล่าวคือแบ่งเป็นมาร์กซ์ในยุคต้น และมาร์กซ์ในยุคหลัง โดยเห็นว่างานเขียนสมัยหนุ่มของมาร์กซ์มีลักษณะมนุษย์นิยม (Humanistic) และประชาธิปไตย ในขณะที่งานในระยะเดิมกล้าแกล้วกลับสะท้อนลักษณะกำหนดกฎหมายที่ตายตัว และเป็นวัตถุนิยมมากเกินไป^๗ แต่บางคนกลับยืนยันอย่างหนัก แน่นว่ามาร์กซ์เพียงหนึ่งไม่อ้าแบ่งแยกได้ ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เรียกว่า “มาร์กซ์” กับ “มาร์กซ์ยุคหลัง” “ไม่มีมูลเลยในข้ออ้างของมาร์กซ์เอง” ข้อแตกต่างดังกล่าวเกิดจากการกระทำของเองเกลส์ต่างหาก กล่าวคือของเกลส์เป็นคนทำให้ความคิดของมาร์กซ์มีลักษณะง่ายจนเกินไป (oversimplifications) และยังทำให้มีลักษณะเป็นกลไกนิยมกึ่งกับลักษณะที่มาร์กซ์ปฏิเสธ ต่อมาเดินนี้ได้นำเอาทัศนะแบบ subjectivist ของชาโคบิน (Jacobin นักปฏิวัติฝรั่งเศส-ฝรั่งเศยน) ในเรื่องการปฏิวัติทางการเมือง มาผนวกเข้ากับการตีความประวัติศาสตร์แบบค่อนข้างจะเป็นกลไกที่ผ่านมาทางของเกลส์ ดังนั้นผลของการจึงไม่น่าสงสัย ถ้าจะมีลักษณะเป็นสังกะมาร์กซ์อย่างที่ไม่ใช้ใน Manuscript ว่า “crude communism”^๘

แต่อย่างไรก็ตามนี้นักลัทธิมาร์กซ์อีกไม่น้อยที่มีความเห็นว่า การแบ่งแยกมาร์กซ์ ออกเป็นมาร์กซ์ยุคหนึ่งกับมาร์กซ์ในสมัยหลังไม่ควรทำและทำไม่ได้ สิ่งที่ทำได้เพียงแค่ดูพัฒนาการของความคิดของมาร์กซ์ ซึ่งย้อนจากมืออย่างแน่นอน ดังนั้นหากจะเข้าใจมาร์กซ์จะต้องพิจารณาความคิดของมาร์กซ์ในลักษณะที่เป็นผลรวมทั้งหมดที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งผลงานของของเกลส์ด้วย สำหรับความนิยมที่ต้นแบบหลังไปพลาสก่อนที่จะเพราะเหตุผลจ่าย ๆ ก็คือ ในขณะนั้นผู้เขียนยังไม่นิยมความสามารถในการวิเคราะห์เพียงพอที่จะให้เห็นความแตกต่างระหว่างมาร์กซ์กับของเกลส์ได้ชัดเจนแม้จะรู้ว่างานนี้ได้เป็นของมาร์กซ์งานนั้นได้เป็นของของเกลส์โดยคำพัง และงานนี้ได้เขียนร่วมกันก็ตาม นอกจากนั้นในบางคราวอาจอ้างถึงแนวการตีความด้วยมาร์กซ์ในทัศนะของนักทฤษฎีทางฝ่ายโซเวียต ซึ่งอาจรวมเอาทัศนะของ

นักลัทธิมาร์กซ์ที่สำคัญของโซเวียต เช่นเด่นนิ เพลกานอฟ และสถาลิน เอาไว้ด้วย^๙

ปรัชญาจิตนิยมกับปรัชญาตั้นนิยม

หากเราจะขอรับกันว่า ปรัชญาเป็นวิชาการที่มุ่งอธิบายถึงวิถีและธรรมชาติ มุ่งหาคำอธิบายนัยเหตุต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง หรือนั่งที่จะอธิบายโลก อธิบายธรรมชาติและมนุษย์^{๑๐} ดังที่ติดตามมาอย่างไม่อายหลัก เดิมได้ก่อความหลากหลายแตกต่างของพื้นฐานในการอธิบาย แต่นักวิชาการบางฝ่ายมีความเห็นว่า ความหลากหลายดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากชั้นชั้น และทำให้เกิดความสับสนมากกว่าที่จะนำเสนอไปสู่ความรู้^{๑๑} แต่ที่จริงแล้วรากฐานของปรัชญาอยู่ส่องบน คือ รากฐานที่มารากฐานมาจากความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ และรากฐานที่มารากฐานมาจากความคิดที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์^{๑๒}

โดยปกติแล้วเรารู้จักแบ่งสรรพสั่งต่าง ๆ ออกได้เป็นสองประเภทกันว่า ๆ กอสังทมรูปมีร่าง มองเห็นได้ชัดต้องได้ (tangible) เรารู้จักเรียกสรรพสั่งที่มีลักษณะเข่นน้ำว่า “วัตถุ” กับสิ่งที่เรามองไม่เห็น “ไม่ตัวตน จับต้องไม่ได้ (intangible) เรารู้จักเรียกประเภทหลังน้ำว่า วิญญาณนิยม ความคิดบ้า จิตไขบ้า ในที่นี่เราจะเรียกหรือใช้คำว่า “จิต” ต่อไปเป็นส่วนใหญ่ และในเมื่อปรัชญาที่มุ่งอธิบายโดยอธิบายธรรมชาติ อธิบายสรรพสั่งต่าง ๆ รวมทั้งมนุษย์ ปรัชญาจึงต้องเกี่ยวพันอยู่กับวัตถุและจิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น โดยเฉพาะในเรื่องการอธิบายความสัมพันธ์และความสำคัญของสองสั่งนี้ รวมทั้งนัยเหตุที่ว่าอะไรเป็นต้นตอของอะไร จิตหรือความคิดเป็นปัจจัยการที่เกิดขึ้นและล่องลอยอยู่อย่างอิสระใช่หรือไม่ หรือวัตถุเป็นต้นตอของจิต ดังนั้นนักปรัชญาจะต้องเลือกจุดยืนในระหว่างสองแนวทางนั้นเป็นนัยเหตุสำคัญนี้เสียก่อน^{๑๓}

^๗ ความเห็นของ Daniel Bell ซึ่งโดย Dante Germino, เพลงอ้าง หน้า ๔๖๕

^๘ ทัศนะของ Shlomo Avineri ซึ่งโดย Dante Germino, เพลงอ้าง, หน้า ๓๘๘ - ๓๙๕

^๙ ของรัช โนลีแอร์, อ้างแล้ว, หน้า ๔ - ๕, ๑๕.

^{๑๐} ของรัช โนลีแอร์, เพลงอ้าง, หน้า ๑๖ - ๑๗

^{๑๑} เพลงอ้าง, หน้า ๙๙ - ๑๐๐

ปรัชญาจิตนิยม (Idealism) กับการอธิบายโลก

มีผู้กล่าวว่า ก่อนหน้าที่มาร์กซ์และองค์กรต่อจะเสนอผลงานของมาสู่วิชาการสังคมศาสตร์ แวดวงวิชาการถูกครอบงำด้วยปรัชญาจิตนิยม^{๑๒} แนววิชาการนี้ก็ตามนักปรัชญาที่อยู่ในแนววิจัตินิยม ที่คุณนิยมจะมีอยู่แล้วก็ตามนักปรัชญาที่อยู่ในแนววิจัตินิยม^{๑๓} แนววิชาการนี้ก็ตามนักปรัชญาที่อยู่ในแนววิจัตินิยม^{๑๔} ที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะในคริสต์ศตวรรษที่สิบแปดศตวรรษ อาทิ จอร์จ เบรคเกล (George Berkeley 1685-1753) นักปรัชญาและนักนิพนธ์ชื่อพาราไวริช และไฮเกล (George Wilhelm Friedrich Hegel, 1770-1831) นักปรัชญาชาวเยอรมัน

อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาของบาร์คเลีย์เป็นรูปแบบของวิจัตินิยมที่ไม่เข้าขั้นที่สุดก็ว่าได้เขากล่าวว่าโลกประกอบขึ้นด้วยจิตที่เป็นอสังไชยแห่งพระผู้เป็นเจ้า (infinite mind of God) และจิตทั้งหลายที่พระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้สร้างขึ้น โลกนั้นอยู่กับความคิดที่มาจากหัวเรือเป็นประสมการณ์ของจิตเหล่านั้น สำหรับบาร์คเลีย์แล้วไม่มีสรรพสั่งใดที่เป็นตัวถูกระดับความคิดที่สูงยิ่งนัก ไม่ใช่ไม่ต่างกับจิต^{๑๕}

ส่วนปรัชญาจิตนิยมของ เฮเกล นั้นต่างจากของบาร์คเลีย์ตรงที่ว่า เฮเกลยืนยันว่าจิตที่เป็นสังจจะอยู่เพียงหนึ่งเท่านั้น คือ จิตหรือวิญญาณที่สัมบูรณ์ (the ABSOLUTE) ซึ่งจิตที่สัมบูรณ์นั้น จิตทั้งหลายหาใช่สั่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยคำร้องอย่างแยกจากกันอย่างที่ บาร์คเลีย์ว่าไว้ไม่และสั่งที่เรียกว่า the ABSOLUTE นี้ แม้จะมีนักปรัชญาบางคน เช่น ส宾โนza (Benedictus de Spinoza, 1623-1677) นักปรัชญาชาวดัตช์ที่ใช้ในสองความหมาย คือ พระผู้เป็นเจ้าหรือธรรมชาติ (God or Nature) แต่ไฮเกลใช้ในความหมายแรก คือ พระผู้เป็นเจ้ามากกว่า^{๑๖} ฉะนั้นพระจะกล่าวว่าได้ว่าปรัชญาของไฮเกลนั้นพื้นฐานในการอธิบายความหลากหลายของโลกของธรรมชาติอยู่ที่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของ The ABSOLUTE คือ พระผู้เป็นเจ้านั่นเอง และหากเราจะสรุปพื้นฐานของปรัชญาจิตนิยมให้กราฟท์ดร็อก อาจได้ข้อความต่อไปนี้ “ทุกสิ่งทุกอย่างมีอยู่แต่ในจิตของเรางานนั้น” หรือ “....เราเป็นทางส่วนของภาพรวม เมื่อเราคิดว่าเรารู้ว่าโลกและ

สรรพสั่งอยู่นอกตัวเรา ซึ่งที่จริงแล้วสั่งเหล่านั้นมีอยู่แต่ในความคิดของเรางานนั้น”^{๑๗}

กล่าวโดยสรุป “วิจัตินิยมทางปรัชญาเป็นคำสอนที่อธิบายโลกโดยใช้จิตเป็นรากฐาน” ดังนั้นคำตอบนี้คือฐานเกี่ยวกับความสมมั่นที่ระหว่างความคิดของมนุษย์และสรรพสั่งต่าง ๆ จึงมีลักษณะว่า “ความคิดเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุด และมาก่อนเป็นอันดับแรก” นักปรัชญาสามัญของปรัชญาแบบวิจัตินิยม

ปรัชญาวัตถุนิยม (materialism) ลัทธิมาร์กซ์ กับการอธิบายโลก

เลนินกล่าวว่า “ปรัชญาของลัทธิมาร์กซ์คือวัตถุนิยม”^{๑๘} แต่ก่อนที่จะเข้าไปในรายละเอียดจะต้องทำความเข้าใจต่อวัตถุนิยมในความหมายทางปรัชญาเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อระมัดระวังในการเข้าใจผิดหรือสับสนอยู่เนื่อง ๆ ใน การตีความปรัชญาวัตถุนิยม โดยเอาปรัชญาวัตถุนิยมไปปนหรือตีความเป็นอันเดียวกับการนิยมยกย่องตัวถู เช่น “....เมืองไทยเรานี้ต้องสั่งเกตดูราหนักทาง วัตถุนิยม (เน้นโดยผู้เขียน) สถาบันสำคัญของเราก็คือ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ แต่ที่สำคัญรองคือศาสนา กับพระมหากษัตริย์ ในทางศาสนาเวลาอันอิทธิพลอ่อนลงไปมาก ถึงกับเข้ามาแทนที่คือวัตถุนิยม คนเวลาอันโดยเฉพาะเยาวชนนี้แนวความคิดทางวัตถุนิยมของคามาร์กซ์ หรือขององค์กรก็ เป็นส่วนมาก เช่นบุชาตวัตถุเป็นใหญ่ พุด

^{๑๒} G. Gleizerman and G. Kursanov, et. al, **Historical Materialism: Basic Problems**, Moscow, Progress Publisher, 1968, หน้า ๗

^{๑๓} Alan Bullock and Oliver Stallybrass, et. al, **The Fontana Dictionary of Modern Thought**, Bungay Suffolk, Richard Clay (The Chancer Press), Ltd., 1977, หน้า ๒๕๗.

^{๑๔} Alan Bullock and Oliver Stallybrass, et. al., เพลงของ, หน้า ๕๕๕

^{๑๕} โปรดดูรายละเอียดใน จอร์จ โอลิเวอร์, อังแลนด์, หน้า ๒๕, ๓๑

^{๑๖} Lenin, “The Three Sources and Three Component Parts of Marxism”, **Selected Works**, Moscow, Progress Publishers, 1975, หน้า ๑๐

ง่าซ ๆ ก็อยู่ชาเงินเป็นใหญ่ ทำอะไรต้องได้เงินเบ็นรายได้ทางวัสดุตอบแทน การทํานายอยู่ไม่ถูกใจ หรือทำเพื่อผลตอบแทนทางวัสดุ ย่อมเดียวสตํะเพื่อเงิน เพื่อความร่าวยทางวัสดุ ทรัพย์สิน...”^{๑๗} การใช้คำว่า “วัสดุนิยม” ของมาร์กซ์และองค์กรต่างๆ ในความหมายเช่นนี้ เป็นการผิดพลาดอย่างสันเชิง ตรงกันข้ามปรากฏการณ์เห็นที่ว่า (บุชาตุ บุชาเงินเป็นใหญ่) เป็นปรากฏการณ์ที่นักวัสดุนิยมแนวทางลักษณะรักษ์ปะยอม และโดยเฉพาะมาร์กซ์ได้วิเคราะห์ว่าปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นก็เฉพาะในระบบทุนนิยมเท่านั้น เขาเรียกปรากฏการณ์แบบนี้ว่า “the Fetishism of Commodities”^{๑๘}

ปรัชญาวัสดุนิยมเป็นปรัชญาที่ทรงขึ้นกับปรัชญาจิตนิยม ในขณะที่ปรัชญาจิตนิยมถือว่า “จิตหรือความคิดของมนุษย์เป็นพลังสร้างสรรค์” กำหนดและควบคุมพัฒนาการของสังคมมนุษย์ ความคิดของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ที่สร้างสรรค์^{๑๙} ปรัชญาวัสดุนิยมในความหมายของมาร์กซ์กลับเชื่อว่าความคิดหรือจิตของมนุษย์ถูกกำหนดหรือเป็นผลของการวิถีแห่งการดำรงชีวิตของเขามาร์กซ์กล่าวว่า “วิถีการผลิตในชีวิตทางวัสดุเป็นตัวควบคุมลักษณะที่นำไปทางสังคม การเมือง และกระบวนการทางจิตใจของชีวิต ความคิดของมนุษย์หากให้เป็นตัวกำหนดสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่ ในทางตรงกันข้ามสภาพความเป็นอยู่ทางสังคมของเขาต่างหากที่กำหนดความคิดของเขาก”^{๒๐}

หากจะกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็หมายความว่า มาร์กซ์เน้นความสำคัญของการผลิตวัสดุนี้ขึ้นกว่าที่จะเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ว่าเป็นรากฐานของ การจัดระเบียบสังคมด้านต่าง ๆ ของสังคมมนุษย์ เช่น การเมือง การปกครอง ฯลฯ รวมทั้งระบบความคิดหรือจิตสำนึกของสังคมด้วย เขายืนว่าเราอาจแยกมนุษย์ออก จากสต๊ว์ได้ทั้งหมดนี้จิตสำนึก ที่ศาสนา หรืออะไรอื่นใด ก็ตาม แต่ที่จริงแล้วมนุษย์เริ่มแยกตัวเองออกจากสต๊ว์ ทันทีที่มนุษย์เริ่มทำการผลิตวัสดุนี้ขึ้นต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต และโดยการผลิตนั้นนุษย์ก็ได้สร้างสภาพชีวิตทางวัสดุที่เป็นจริงขึ้นมาโดยทางอ้อมนั่นเอง^{๒๑}

ในทศวรรษขององค์กรตัว ปรัชญาวัสดุนิยมมีมาแต่ ดังเดิมแล้วแต่เป็นวัสดุนิยมที่มีลักษณะแบบธรรมชาติ ซึ่ง

นี้ขอกเบนจากการอธิบายโดยอธิบายว่า “ปรัชญาของ (ยุค) โบราณ คือวัสดุนิยมแบบดั้งเดิมและวัสดุนิยมแบบธรรมชาติ เมื่อเวลาเปลี่ยนผันจึงไม่สามารถที่จะให้ความกระจังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับวัสดุ แต่ทว่าความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในปัญหานี้ได้นำไปสู่ลักษณะอื่นๆ จิตวิญญาณสามารถแยกออกได้จากร่างกาย และจากนั้นก็นำไปสู่การเสนอความเป็นอนุตสาหะของจิตวิญญาณ และในท้ายที่สุดก็นำไปสู่ศาสนาแบบนับถือเทพเจ้าองค์เดียว ด้วยเหตุนี้วัสดุนิยมแบบเก่าก็เลิกอุปถัมภ์โดยจิตนิยม แต่อย่างไรก็ตามในส่วนทางของพัฒนาการต่อมาของปรัชญา ปรัชญาจิตนิยมก็เช่นกัน ที่ไม่สามารถยืนหยัดอยู่ต่อไปได้ และอุปถัมภ์โดยวัสดุนิยมสมัยใหม่ วัสดุนิยมที่เป็นการปฏิเสธของกรีก-โรมันนี้ไม่ใช่เป็นการสร้างของเก่าขึ้นมาใหม่ หากแต่เป็นการเพิ่มเติมเข้าไปกับพื้นฐานที่แน่นอนของวัสดุนิยมแบบเก่า อันเป็นเนื้อหาของความคิดทั้งหมดแห่งสองพันปีของปรัชญาและวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ...”^{๒๒}

^{๑๗} สยามสมาคม, พุทธศาสนา กับสังคมไทยบังอุบัน, กรุงเทพฯ, ๒๕๑๓, หน้า ๒๑๐

^{๑๘} ดู Karl Marx, *Capital*, Volume One, Section 4. The Fetishism of Commodities and the Secret Thereof ใน Robert C. Tucker, ed, *The Marx-Engels Reader*, New York, W.W. Norton & Company Inc, 1978, หน้า ๑๗๔-๑๗๕

^{๑๙} ตลาดชาย รミニวนนท์, “ปรัชญาและแนวความคิดสังคมนิยม” เอกสารประกอบการ สัมมนาศรษณ์ศึกษาศรี “การเมือง ๔ ทศวรรษ” เรื่องพัฒนาการศรษณ์ศึกษาสังคมนิยมเปรียบเทียบ, ศูนย์สารนิเทศ, จุฬาฯ, ๕ กค. ๒๕, หน้า ๑๔

^{๒๐} Karl Marx, “The German Ideology” ใน Erich Fromm, *Marx's Concept of Man*, New York, Fredrick Ungar Publishing Co., 1976, หน้า ๑๕

^{๒๑} Karl Marx, “The German Ideology”, ใน Robert C. Tucker, ed, อ้างแล้ว, หน้า ๑๕๐

^{๒๒} F. Engels, “Anti-Dühring”, แปลจากที่อ้างไว้โดย Lichtheim, ใน George Lichtheim, *Marxism*, London, Routledge and Kegan Paul, 1964, หน้า ๒๕๕

หากท่านจะมองออกแล้วว่ากับพัฒนาการของปรัชญาจิตนิยมกับวัตถุนิยมอีกต่อหนึ่งอยู่บ้างเราถึงก็จะได้ภาพที่น่าสนใจว่า ปรัชญาจิตนิยมที่เห็นว่าจิตวิญญาณเป็นส่วนต่างหากที่สามารถแยกออกจากร่างกายได้ แต่เป็นส่วนที่ไม่สูญเสียไปตามการเวลาหรือสูญเสียไปพร้อมกับสังขารแนวของปรัชญา ได้พัฒนาไปสู่ศาสนาที่รวมศูนย์อยู่ที่จิตใจสูงสุดหรือวิญญาณสูงสุดที่เป็นตนของคัวตนากวิสต์ในซึ่ก็โภคตะวันตกดังนั้นจึงไม่น่าสงสัยที่ปรัชญาจิตนิยมนั้นเป็นเครื่องบรรยายของอัลฟอนโซที่ดีอ่ำงนักอธิบายสูงสุดในโลกนี้ “พิพิธภัณฑ์ความเชื่อเรื่องจิตใจ” ที่สำคัญที่สุดในโลกนี้ คือปรัชญาจิตนิยมเมื่อเริ่มแรกยังปราศจากหลังเพราไวท์กาลสตร์ซึ่งไม่เกิดขึ้นปรัชญาจิตนิยมของทางฝ่ายศาสนาจึงคงวัตถุนิยมในระยะแรกๆ ลงไป แต่ก็มิได้หมายความว่า “หัวใจวัตถุนิยม” ขาดการสืบทอด เรายาจสืบทันตตต์ต้องของวัตถุนิยมดังเดิมหรือวัตถุนิยมโบราณกลับไป “ได้ลงนักปรัชญาสมัยกรีก เช่น Democritus, Heraclitus หรือ Thales มาจนกระทั่งถึงคุณสมบัติของมนุษย์ในยุคควิวต์เรนัลต์ ตลอดเวลาเหล่านั้นกับปรัชญาจิตนิยม ได้ซึ่งนักปรัชญาสมัยกรีก เช่น “ปรัชญาแห่งคุณสมบัตินั้นสมควรได้รับการยกย่องสูงสุด ก้าวที่ไม่ยอมปล่อยให้ถูกหักโขงของนักคุณนักทางไซส์ที่มากด้วยความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติร่วมสมัย และตั้งแต่สถาปัตย์ในชา (Baruch Spinoza, 1632–1677) นักปรัชญาสำนักจิตนิยมแบบ Monism ชาวดัทช์ – ผู้เขียน) ลงมาจนถึงนักวัตถุนิยมชาวฝรั่งเศสที่ชื่อว่า “ปรัชญาได้ขึ้นเหตุบนการอธิบายโดยจากโดยเอง และปลดล้อการหัวสูญในรายละเอียดให้แก่ “วิทยาศาสตร์ธรรมชาติในอนาคต”^{๒๓} ต่อมาเมื่อ “วิทยาศาสตร์ธรรมชาติเริ่มสามารถจะเขียนขึ้นได้อย่างมั่นคงขึ้นบ้าง งานการทั้งหมดของนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่สำคัญ อาทิเช่น โคเปอร์นิกัส (Nicolaus Copernicus, 1473–1543) นักดาราศาสตร์ชาวโปแลนด์ที่ริบัญสูรีการโคจรของดาวน่าเคราะห์ทั้งหมดโดยมีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง พลังงานของนิวตัน (Sir Isaac Newton, 1642–1727) นักคณิตศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ และนักปรัชญาชาวอังกฤษเรื่องทฤษฎีสากลของแรงดึงดูด ตลอดจนผลงานของ เชอร์ ชาร์ล ลายล (Sir Charles Lyell,

1797 – 1875) นักธรณีวิทยาชาวอังกฤษ เหล่านี้ล้วนแต่มีกุญแจในการต่อการก้นพนักกฎหมายที่ทabenจริงของธรรมชาติ จนกระทั่งซึ่งนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (ต่อถูกปฏิเสธว่า “นักวิทยาศาสตร์”) ได้พยายามดำเนินด้วยของสิ่งที่ชีวิตและมนุษย์ซึ่งเป็นบัญหาหลักของปรัชญา นั่นคือ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin, 1809 – 1882) ได้พิมพ์ผลงานสะเทือนโลกเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการของสิ่งชีวิตของเขาว่า “Origin of Species ในปี 1859”^{๒๔} จากยุคแห่งการก้าวกระโดดทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาตินี้เอง ปรัชญาจิตนิยมสมัยใหม่ก็ได้พัฒนาขึ้นมาพร้อมๆ กัน ด้วย^{๒๕}

ในทศวรรษของเอียงเกลส์ปรัชญาจิตนิยมสมัยใหม่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในฝรั่งเศสและอังกฤษ ในฝรั่งเศสนักปรัชญาท่าน “เด็ก” จัง เมลลี (Jean Melie, 1684–1733) มับบี (Mabby, 1699–1788) ฟรังซ์ บาเบอฟ (Francois Noel Babeuf, 1760–1797) เขาเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากคุณสมบัติที่สับเปลี่ยน “พ่อนาจีศศิวรรษที่สิบเก้าก้าว” แซงก์-ซิมอง (Claude-Henri de Rouvroy de Saint-Simon, 1760–1825) ชิสมอนดี (Jean Charles Leonard de Sismondi, 1773–1842) ชาร์ล ฟูริเย (Charles Fourier, 1772–1837) ปрудอง (Pierre Joseph Proudhon, 1809–1865) และหลุยส์ บลังก์ (Louis Blanc, 1811–1882) เป็นต้น

แต่ในบางครั้งยังเกิดสกัดกั้นกันกว่าอังกฤษเนื่องจากมีความต่อต้านปรัชญาจิตนิยมสมัยใหม่ทั้งหมดโดยกล่าวว่า “...ท่านนี้ได้รับอิทธิพลจากคุณสมบัติที่สิบเก้าก้าว... วัตถุนิยมเป็นเลือดเนื้อเชื่อใจโดยธรรมชาติของอังกฤษ... บิดาที่แท้จริงของวัตถุนิยมอังกฤษ... คือเบคอน”^{๒๖} สำหรับชาวปรัชญา

^{๒๓} F. Engels, “Dialectics of Nature”, ใน Karl Marx and Friedrich Engels On Religion, Introduction by Reinhold Niebuhr, New York, Schocken Books, 1977, หน้า ๑๕๙–๑๖๖

^{๒๔} F. Engels, เที่ยงอ้าง, หน้า ๑๖๔

^{๒๕} จอร์จ บลีช์, อ้างแล้ว, หน้า ๗–๘

^{๒๖} Francis Bacon (๑๕๖๐–๑๖๒๕) นักปรัชญาและนักประพันธ์ชาวอังกฤษ

ธรรมชาติเท่านั้นที่เป็นปรัชญาที่ลูก托็อง และฟิลิกส์ที่พัฒนาอยู่บนประสาทการณ์ของภารร์คือส่วนที่สำคัญที่สุดของปรัชญาธรรมชาติ . . . ขอบส์ ก็อตฟ์ทำให้วัตถุนิยมของเบคอนเป็นระบบขึ้นมา . . . ”^{๒๗} แต่ขอบส์ไม่ได้เสนอขอพิสูจน์อะไรมาก่อนหลักพนฐานของเบคอนที่ว่า จุดกำเนิดของความรู้ทุกหนนมดของมนุษย์มานาจากความรู้ที่สืบทรรุทธิเกิดจากประสាពสัมผัส เองเกลส์เห็นว่า ล็อก (Locke) เป็นผู้ให้ขอพิสูจน์ในข้อเขียนเรื่อง Essay on the Human Understanding ^{๒๘} “เบคอนและ tok เบ็นผู้นำเอาร่องไว้ทางในการพิจารณาสรุปสิ่งว่าเกิดจากธรรมชาติ (นิใช่พังสวัสดิ์บรรรของอำนาจเหนือธรรมชาติ - ผู้เขียน) อันเป็นผลของความก้าวหน้าของวิทยาศาสตรธรรมชาติ มาถ่ายทอดให้แก่ปรัชญา ซึ่งมีผลทำให้วิถีการคิดแบบแคนๆ ของภิปรัชญาเป็นลักษณะประพฤติของศตวรรษที่ผ่านมา” ^{๒๙}

โรเบอร์ต โอเวน (Robert Owen, 1771 – 1858) นักอุดมการณ์และนักปฏิรูปที่บางครั้งเรียกว่าจักรในนามนิศาของสหกรณ์ชาวอังกฤษ ก็ได้รับการกล่าวถึงจากเองเกลส์ว่า “....ได้นำเอาปรัชญาแนววัตถุนิยมมาใช้กล่าวถึงลักษณะนิสัยของมนุษย์ด้านหนึ่งเป็นผลผลิตของกรรมพันธุ์ อีกด้านเป็นผลผลิตของสภาวะแวดล้อมเช่นชีวิตของเขาวง โดยเฉพาะระหว่างช่วงแห่งการพัฒนาของเขา”^{๓๐}

ในเยอรมัน เมื่อล่วงมาถึงศตวรรษที่สิบแปดก็ได้เกิดพัฒนาการของปรัชญาเยอรมันใหม่ขึ้นนามีศูนย์กลางอยู่ที่ເเกล ความสำเร็จสุดยอดของปรัชญาเยอรมันใหม่อยู่ที่วิชาชีวี^{๓๑} นักปรัชญาแนววัตถุนิยมที่สำคัญอีกคนหนึ่งของเยอรมัน ก็คือ Ludwig Feuerbach (1804–1872)

ในทศวรรษของเลนิน สังท์ทำให้วัตถุนิยมสมัยใหม่ต่างจากวัตถุนิยมโบราณได้แก่การนำเอาวิชาชีวีมาใช้เป็นสาระสำคัญร่วมในการอธิบายกำเนิด การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือสังคมมนุษย์^{๓๒} การผสานมารยาห์ว่า “ปรัชญาวัตถุนิยมกับวิชาชีวีทำให้เกิดปรัชญาวัตถุนิยมวิภาค (dialectical materialism) ชน ผู้ที่มีอธิบายแลกกับดันปรัชญาวัตถุนิยมวิภาคคือเองเกลส์ แม้ว่าเขาวงจะไม่เคยใช้คำว่า dialectical materialism เดยก์ตาม แต่งาน

เขียนของเขานิช่วงปลายของศตวรรษที่ ๑๘๗๐ กว่า ๆ งานถึง ๑๘๘๐ กว่า ๆ เน้นในหลักวิชาชีวีมาก จนกระทั่งกล้ายเป็นหลักคิดที่นิอทิพลมอย่างสูงต่อนักสังคมนิยมโดยเฉพาะในเยอรมัน และยุโรปกลาง ^{๓๓} ดังจะเห็นได้ว่า Lenin เปรียบเทียบงานสองชั้นของ Engels ก็คือ Ludwig Feuerbach and the End of Classical German Philosophy (1846) และ Anti-Dühring (1876-8) ว่ามีความสำคัญระดับเดียวกับ Communist Manifesto ที่เดียว ^{๓๔}

วิชาชีวี (Dialectic) กืออะไร

เลนินเห็นว่าวิชาชีวีเป็นปรัชญาคลาสสิกเยอรมันที่มาร์กซ์และเองเกลส์ได้อิทธิพลมาจากการของ เซนต์เจมส์ได้เคยเขียนไว้ว่า พร้อมๆ กันกับพัฒนาการของปรัชญาฝรั่งเศสแห่งศตวรรษที่สิบแปด ก็ได้เกิดปรัชญาเยอรมันใหม่ขึ้นมาและบรรลุถึงจุดสุดยอดในผลงานของເเกล “ความสำเร็จสูงสุดของมนุนคือการนำเอาวิชาชีวีมาใช้อีกครั้งหนึ่งในฐานะที่เป็นรูปแบบสูงสุดของการให้เหตุผล”^{๓๕} เองเกลส์อธิบายว่าวิชาชีวีมาแต่สมัยกรีกโบราณแล้ว โดยนี้ Heraclitus เป็นคนแรกที่นำมาใช้อธิบายโดยอย่างชัดเจน สำหรับ Heraclitus: “....everything is and is not, for everything is fluid, is constantly changing, constantly coming into being

^{๒๗} F. Engels, “Introduction to Socialism : Utopian and Scientific”, ใน Karl Marx And Friedrich Engels On Religion, Introduction by Reinhold Niebuhr, New York, Schocken Books, 1977, หน้า ๒๕๐-๒๕๒

^{๒๘} F. Engels, เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๕๓

^{๒๙} F. Engels, “Socialism : Utopian and Scientific” ใน Robert C. Tucker, ed., อ้างแล้ว, หน้า ๖๕๕

^{๓๐} F. Engels, “Socialism ; Utopian and Scientific” ใน Robert C. Tucker, ed., เพิ่งอ้าง, หน้า ๖๕๖.

^{๓๑} F. Engels, เพิ่งอ้าง, หน้า ๖๕๖.

^{๓๒} Lenin, “The Three Sources and Three Component Parts of Marxism”, อ้างแล้ว, หน้า ๒๑.

^{๓๓} George Lichtheim, อ้างแล้ว, หน้า ๒๕๑

^{๓๔} Lenin อ้างแล้ว, หน้า ๒๐

^{๓๕} F. Engels, “Socialism : Utopian and Scientific” อ้างแล้ว, หน้า ๖๕๕

and passing away”^{๓๖} วิทยาวิชีคือกฎหมายของการพัฒนาที่สมบูรณ์สุด ถูกซึ่งและละเมียดลดลงสุด เป็นกฎที่เกิดจากสมมติภาพของความรู้ที่ด้านของมนุษย์^{๓๗}

วิทยาศาสตร์เป็น “ศาสตร์ของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ อันตรงกันข้ามกับปรัชญา”^{๓๘} ทั้งนี้เป็นเพื่อระบุว่าด้านหนึ่งของปรัชญา (metaphysics) มีลักษณะเป็นปรัชญาเหนือธรรมชาติ (transcendental metaphysics) ที่ขึ้นอยู่ว่าสิ่งที่ดำรงอยู่ยังแท้จริงอยู่นักหนึ่งของการสัมผัสของประสบการณ์ธรรมชาติ กล่าวคือมนุษย์ไม่อาจเข้าถึง “ให้ทางประสาทสัมผัสทางธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น ภาพพจน์ที่แท้จริงของโลกที่อธิบายโดยศาสตร์อันมีลักษณะเหนือธรรมชาติ”^{๓๙} แต่วิทยาศาสตร์ทุกอย่างบนพื้นฐานของธรรมชาติและบนพื้นฐานของความจริงที่มนุษย์สามารถสัมผัสถึงได้ ในอีกด้านหนึ่งของความแตกต่างระหว่างสองอภิปรัชญาที่วิทยาศาสตร์คือ วิธีการในการมองธรรมสิ่งต่าง ๆ “วิธีการได้ออกเดินทางข้ามกับวิธีการ metaphysics (metaphysics) ซึ่งถือว่าธรรมสิ่งอยู่โดยเอกสาร ไม่เปลี่ยนแปลง และไม่มีความขัดแย้งภายใน”^{๔๐} เองเกล็อกล่าวว่า “สำหรับนักอภิปรัชญา สรรพสิ่งและภพสิ่งทั้งหมดของมนุษย์ในจิตใจหรือความคิด ต่างแยกออกจากกันได้ จะต้องพิจารณาสิ่งหนึ่งหลังจากอีกสิ่งหนึ่งและโดยแยกออกจากกัน”^{๔๑}

ส่วนวิธีการวิทยาศาสตร์จะมองธรรมสิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน สิ่งผลการทบทวนอีกหนึ่งซึ่งกันและกัน สรรพสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาไม่มีสิ่งใดหยุดนิ่งอยู่กับที่ และสรรพสิ่งทุกอย่างมีการขัดแย้งภายใน การขัดแย้งภายในนี้เป็นพลังที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอันจะทำให้ของเก่าสลายตัวไป และจะเกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาแทนที่ กระบวนการของ การเปลี่ยนแปลงเกิดจากความขัดแย้งที่มีอยู่ในลักษณะเปลี่ยนแปลงทางปรัมมาณฑ์และเล็กลงน้อย ที่มองไม่เห็นไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสันเชิงทางคุณภาพและเห็นได้ชัดเมื่อถึงจุด ๆ หนึ่ง^{๔๒}

การที่มาร์กซ์และเอนเกลล์สนำปรัชญาวัตถุนิยมมาประสานกันเข้ากับวิทยาศาสตร์นั้นว่าในความกว้างหน้าครั้งสำคัญที่เดียว กล่าวคือมาร์กซ์และเอนเกลล์สสามารถนำเอาปรัชญาวัตถุนิยมวิทยาไปอธิบายประวัติศาสตร์ และการทดลองของประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติได้อย่าง

เป็นระบบเดียวกัน ทั้งนี้ในการอธิบายประวัติศาสตร์แบบนี้จัดกันในชื่อว่า วัตถุนิยมประวัติศาสตร์ (historical materialism) นั่นเอง

วัตถุนิยมประวัติศาสตร์

จริงอยู่ว่า ห้องมาร์กซ์และเอนเกลล์สเองไม่เคยใช้คำว่า “historical materialism” และคำ ๆ นั้นที่ใช้เป็นคนแรกคือเมื่อตอนจะเป็นเพลกานอฟ (Georgy Plekhanov, 1857–1918) ในงานเขียนชื่อ “The Development of the Monist View of History” (1895) ต่อมาดูเหมือนเลนินจะใช้ใน “Materialism and Empirio-Criticism” (1909) ภายหลังสถาลินก็ใช้ในงานชื่อ “Dialectical and Historical Materialism” (1939)^{๔๓}

แต่ผู้ที่วางรากฐานของการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วิเคราะห์สังคมในแนวคิดของมาร์กซ์ และ เองเกลล์ส นั่นเอง

มาร์กซ์ กล่าวว่า “ในการผลิตของสังคมเพื่อการดำรงชีวิตนั้น มนุษย์ได้ก้าวเข้าสู่ความสัมพันธ์ที่แน่นอนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และเป็นอิสระจากเจตนา รวมถึงของมนุษย์ (นักอภิเบน์-ผู้เขียน) ความสัมพันธ์ทางการผลิตที่สอดคล้องกับชน tộcนั้นน่องของพัฒนา

๓๖ F. Engels, แบ่งอังกฤษ เนื้อเดียวกัน

๓๗ Lenin, อังกฤษ, หน้า ๒๖

๓๘ F. Engels, อังกฤษ George Lichtheim, ใน George Lichtheim, อังกฤษ, หน้า ๒๕๕

๓๙ Alan Bullock และ Oliver Stallybrass, อังกฤษ, หน้า ๓๘

๔๐ ผู้ที่พิพิธนาสุก, ลักษณะภูมิภาคการเมือง, กรุงเทพฯ, ไทยพัฒนาพาณิช, ๒๕๐๕, หน้า ๕๒

๔๑ F. Engels, “Socialism: Utopian and Scientific”, Tucker, ed., อังกฤษ, หน้า ๖๕

๔๒ โปรดศูนย์รายละเอียดที่แยกเป็นข้อ ๆ ชัดเจนใน ฉัตรทิพย์ นาสุก, อังกฤษ, หน้า ๘๑–๘๒, หรือการอธิบายที่เจาะจงต่อการเข้าใจ สำหรับผู้เริ่มศึกษาพร้อมทั้งตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม โปรดดู ศักดิ์ สุริยะ, ปรัชญาชาวบ้าน,, กรุงเทพฯ, สุวิพัฒน์การพิมพ์, ๒๕๒๓, หน้า ๖๕–๑๕๖

๔๓ Alan Bullock and Oliver Stallybrass, et. al, อังกฤษ, หน้า ๑๑๐

การเปลี่ยนแปลงการผลิตทางวัสดุของมนุษย์ ผลกระทบ
บนเชิงความสัมพันธ์ทางการผลิต ปรับตัวตามที่มา
เป็นไปของธรรมชาติทางเศรษฐกิจของสังคมอันเป็นทางฐานห์
มากกว่า บนแนวฐานนี้เดิมที่โครงสร้างทางกฎหมายและ
การเมืองอยู่เบื้องในโครงสร้างส่วนบุคคลนั้น ขาดสอดคล้อง
กับรากฐานที่แน่นอนของจิตสำนึกของสังคม วิถีการ
ผลิตด้วยรากฐานในการคำนึงที่ตั้งต้นก็หมดภาวะ
การของชีวิตทางสังคม การเมือง และชีวิตทางสัญญา
โดยทั่วไป จิตสำนึกของมนุษย์ไม่ได้เป็นตัวรากฐานความ
เป็นอยู่ของมนุษย์ แต่ตรงกันข้ามความเป็นอยู่ทางสังคม
ของมนุษย์ต่างหากที่กำหนดจิตสำนึกของมนุษย์ ณ ที่นั่น
ตอนที่แน่นอนนั้นตอนหนึ่งของพัฒนาการของมนุษย์ หลัง
การผลิตทางวัสดุของสังคมจะเกิดความผันผวนมากับความ
สัมพันธ์ทางการผลิตที่ต่อรองกันในขณะนั้น หรือกันในภาษา
กฎหมายเรียกว่าสังคมนิร์วัน ความสัมพันธ์ในระบบ
กรรมสิทธิ์ ที่มนุษย์เชกทำให้การผลิตอยู่ภายใต้เงื่อนไข
ของมนุษย์ ที่มนุษย์เชกทำให้การผลิตอยู่ภายใต้เงื่อนไข
ของมนุษย์ เช่นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โครงสร้างส่วนบุคคลนั้น
ที่มนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปด้วยอัตราความเร็วที่ไม่คาดคิดน้อย^{๔๔}

ข้อเจยนนั้นน้อมรกรากเขียนขึ้นเมื่อปี ๑๘๕๐^{๔๕}
และคงจะเป็นเพียงเวลาอีกสักครู่ส่วนใหญ่ให้แก่
Capital แต่อาจไปประกอบกับสาเหตุอื่น ๆ ด้วย นาร์ก็
ในระยะแรก ๆ จึงไม่ได้ผลิตงานที่ขยายความในราย
ละเอียดเท่ากับที่ศึกษาการมองประวัติศาสตร์แบบวัตถุนิยม
ออกมานา ตั้งนี้จึงปรากฏว่าของเกลส์ได้พยายามสานต่อ
ให้เป็นไปใน Socialism : Utopian and Scientific ที่
เขียนขึ้นอีกสักอีดับต่อมา (๑๘៤៩) นอกจากนั้นเขาก็
ได้พยายามเสนอคำอธิบายเพื่อให้เข้าใจการตีความว่า
ทฤษฎีของเขากับการกับนักแบบทฤษฎีมองแต่เห็นด้วยกัน
เป็นตัวตั้งสินแต่เพียงด้านเดียว เขายังเข้าใจการตีความ
เช่นนั้นเน้นการเก็บไว้ก่อนเข้าและนาร์ก็พูดเอาไว้^{๔៦}

ใน Socialism : Utopian and Scientific เของกล่าว
เสนอว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของนัก
วัตถุนิยมเรื่องทางเดินของหัวการผลิตตัวตุรกีจะถูกประดิษฐ์
สนองชีวิตมนุษย์... แต่การผลิตเมืองที่สังคมล้า ที่ผลิต
ขึ้นมาได้ เก็บพื้นฐานของโครงสร้างที่เกิดจากโครงสร้างของ

สังคม ตั้งนี้ในทุกๆ สังคมที่เราเคยพูดในประวัติศาสตร์
นักการเมืองนั้นก็จะกล่าวว่าเพื่อระดับสังคมต้องมีสังคมนั้น
ชนิดเดียวกัน才行 ฉะนั้นจึงมีการผลิตให้มีการแยกเมือง
ผลิต ผลิตต่างไร แต่ผลผลิตให้มีการแยกเมือง^{๔៧} อย่างไร จุดเดียวกันจะเป็นการหักห้ามทางเศรษฐกิจที่
ซื้อขายของคนต่างประเทศไม่ได้ก่อให้เกิดความคิดของมนุษย์^{๔៨}
ไม่ก่อให้เกิดความคิดของนักการเมืองของมนุษย์ในภาระ
นำสังคมที่ต้องการและต้องการต้องการที่ต้องการ
ที่ต้องการให้ในรัฐอุตสาหกรรมและภาระต้องการที่ต้องการ
สาเหตุของการไม่ยอมเปลี่ยนตัวเองให้เข้ามาไว้ในรัฐอุตสาหกรรม^{๔៩}
แต่จะหาไว้ในสังคมที่จะออกแบบตัวเอง^{๔៩}

กล่าวโดยสรุป ก็คือ ประวัติศาสตร์ของมนุษย์
ชาติคือประวัติศาสตร์ของการผลิต การผลิตวัตถุนี้จะมี
ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม และความเจรจาของ
ระหว่างชาติผลิตที่สั่งนั้นหลังให้เก็บในโครงสร้างส่วนบุคคล
ของสังคมที่นั้นนิหัดกันนัดโครงสร้างอื่นๆ เช่น การ
เมือง กฎหมาย ศิลปะ ศาสนา วิทยาการต่างๆ ให้มี
ลักษณะแตกต่างกันโครงสร้างส่วนล่าง^{๔៩} การผลิตภายใน
ของประวัติศาสตร์ หรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมไม่ได้
เกิดขึ้นจากความคิดของมนุษย์ แต่มีอีกสิ่งผลักดันให้
มนุษย์ต้องปฏิเสธเมืองเปลี่ยนระบบสังคม^{๔៩} (เช่นก่อร่างไว้อีกที่)

^{๔๔} Karl Marx, "Preface to a Contribution to the Critique of Political Economy", in David McLellan, ed., *Karl Marx : Selected Writings*, Oxford, Oxford University Press, 1977, หน้า ๓๙

^{๔៥} ดูหมายเหตุของ约瑟夫·布洛赫 Joseph Bloch ลงวันที่ ๒๖-๗-๑๙๒๐ ใน Robert C. Tucker, ed., อ้างอิง,
หน้า ๑๖๐-๑๖๑ เป็นต้น

^{๔៦} F. Engels, "Socialism : Utopian and Scientific" ใน Robert C. Tucker, หน้า ๑๐๑, หน้า ๑๐๐.

^{๔៧} โปรดดู คลาเดีย เมลลันที่ “ระบบเมืองที่นักลับความชอบ
ชนในชนบทไทย” ลักษณะนี้คือ ภาระทางเศรษฐกิจ ภาระ
สังคมการเมือง ภาระวัฒนธรรมที่ใหม่ นท.๔ ฉบับที่ ๑
เม.ค.-ก.ค. ๒๕๖๓

^{๔៨} โปรดดู Max Weber, "The Role of Ideas in History" in Amitai Etzioni and Eva Etzioni et. al., *Social Change* New York, Basic Books Inc., Publisher 1964 หน้า ๓๗-๓๘

ผลความคิดของลือ ก ช่องจูสโซ่ ฯลฯ ที่มีผลทำให้เกิดการ
ปฏิวัติประชาธิปไตยในญี่ปุ่น (ญี่ปุ่นไม่ได้ต้อง
เป็นเพียงชาติ ที่ต้องก่อเมื่อการผลิตและการแข่งขัน
และผลิตภัณฑ์ที่ดีไป) จะส่งผลกระทบต่อความคิดของ
มนุษย์ก่อนหน้าชน และในที่สุดจะแทนความคิดของสังคม
ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น หาก
เราได้การผลิตของมนุษย์ในสังคมเป็นแบบเก็บหาอาหารที่
อยู่ตามธรรมชาติ (food gathering ในการล่าและห้อมล่า fishing,
hunting and gathering) การจัดระบบสังคมมนุษย์ที่
จะมีอิทธิพลที่สูง เช่น เมื่อสังคมขนาดเล็กในระดับ
ผู้คนน้อย จำนวนประชากรไม่เกินร้อยคน ประกอบ
ด้วยครอบครัวต่างๆ ที่มีความเสมอภาคกัน การปกครอง
ก็มีความเสมอภาคกันทั่วทั้งผืนพื้นที่ (egalitarian) กล่าวคือ
ที่ไม่มีการรวมศูนย์ห้ามการปกครองของสักปีกของสังคม
ให้ติดตามระบบโดยตรงทางการเมือง ไม่ว่าจะด้วยการห้าม
ในสังคมที่ใช้กฎหมายทางเดียวหรือไม่ห้ามในสังคม ระบบที่
ควบคุมทางศาสนาห้ามใช้ไม่ว่าจะด้วยกฎหมายทางการเมือง
หรือสังคมแห่งอิทธิพลทางการเมืองที่ห้ามใช้ไม่ว่าจะด้วย
วิญญาณที่น่าจะห้ามสักประเพณี แต่ในสังคมที่มีความเสมอภาค
ในการผลิตของมนุษย์ก็ต้องมีการผลิตสักประเพณี ที่ต้อง^๑
มีการผลิตของสังคมไปด้วยไม่ใช่การผลิตอาหาร (food
producing) เช่นการล่าปีก ระบบการผลิตที่ไม่สังคม
จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในสังคมที่มีความเสมอภาคกันการ
เก็บหาอาหาร การล่าสัตว์ เก็บของบ้าน บริเวณในการ
ล่าสัตว์ที่ห้ามใช้ไม่ว่าจะด้วยกฎหมายทางการเมือง แต่
เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการเพาะปลูกจะระบบการผลิตสักประเพณี
ในที่ดินจะเกิดขึ้น การผลิตเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่จะเปลี่ยนรูป^๒
แบบไปสังคมขนาดใหม่ให้ใหญ่ขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าจะ
พยายามเป็นสังคมที่ห้ามใช้ไม่ว่าจะด้วยกฎหมายทางการเมือง
ในที่ดินทั้งหมดมีกฎหมายอาไว แม้สังคมใหม่จะขึ้น ต้อง^๓
หลักแห่งลัทธิหนึ่งนั่นเอง รูปแบบของระบบการปกครองด้วย
ผู้อิงก็ต้องห้าม ถ้าห้ามต้องเปลี่ยนไปในรูปแบบความ
ชั้นชั้นมากขึ้น ในทางการผลิตที่จะเกิดความแตกต่าง^๔
กันระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินมากกับผู้ที่เป็นเจ้าของ
ที่ดินจำนวนน้อยหรือไม่มีที่ดิน ในการเมืองผู้ที่มี

บังคับการผลิตมาก (จะได้มาโดยการอ้างสิทธิ์พระเจ้า^๕
หรือพระเจ้าในประเทศนี้ตามแต่) ก็จะเป็นสิ่งอันน่ามากร
ก่อให้เกิดการเมืองการปกครองที่จะมีการรวมศูนย์^๖
ลงมาในสังคมกันนั่นหรือกลุ่มนั่น ในทางศาสนาที่จะ
สอดคล้องกันก่อให้ระบบศาสนาที่รวมศูนย์อยู่ที่พระเจ้า^๗
หรือเทพเจ้าสูงสุด (mono-theism) ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ^๘
ที่จะถูกห้ามหัน หรือได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากวัฒนา^๙
ธรรมเดียว เป็นตน

ศักดิ์สิทธิ์ในกรรมองประวัติศาสตร์ในแนวที่มีรากฐาน^{๑๐}
และเอกลักษณ์เด่นอีก ไม่ใช่แค่การที่มีรากฐานอิฐว่า^{๑๑}
เห็นควรลั่นเรือครั้งนี้ ในญี่ปุ่นที่มีความสำคัญในการต่อการทำ^{๑๒}
ความต่อไปของสังคมศรีษะของมนุษย์แล้ว การใช้ศักดิ์สิทธิ์^{๑๓}
แบบเดิมๆ ไม่สามารถใช้ได้ต่อสังคม “...การใช้การของสังคม^{๑๔}
มนุษย์ ไม่ใช่การที่ใช้ในคราวนี้แต่จะต้องดูในหน้าที่ใน^{๑๕}
ในทางที่เป็นกระบวนการการไปร่วมกันของสังคม (natural
historical process) ซึ่งในรูปแบบเดียวกันนั้นหรือ^{๑๖}
ไม่ใช่การที่ใช้ในคราวนี้แต่จะต้องดูในหน้าที่ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม^{๑๗}
ที่ไม่ใช่ (general laws) ที่ดูนี้”^{๑๘}

ข้อแตกต่างระหว่างวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ กับประวัติศาสตร์ความคิด

นักประวัติศาสตร์ในแนวที่มีรากฐานอิฐว่า ที่นี่ยังนิ่ง^{๑๙}
กรอบวัตถุในกระบวนการที่ประวัติศาสตร์ในแนวที่มีรากฐาน^{๒๐}
น้ำไปสักหนาไปวัดวิธีศาสตร์ของมนุษย์ในทุกสังคม และใน^{๒๑}
ทุกระดับของสังคมแล้ว ซึ่งขึ้นอยู่ต่อไปด้วยว่าสามารถ^{๒๒}
วิเคราะห์ไปวัดวิธีศาสตร์ได้มากน้อย นี่ประสึกเชิงทางกว่า^{๒๓}
การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์เท่าที่ห้ามน้ำไปอีดี (หรือ^{๒๔}
ห้ามน้ำของลัทธิอื่น) ดังจะเห็นได้จากศักดิ์สิทธิ์ของคนใน^{๒๕}
ที่มีรากฐานที่แน่นอนและวิพากษ์ประวัติศาสตร์แบบเดิมหรือ^{๒๖}
ประวัติศาสตร์ที่ห้ามน้ำความคิดหรือความสำคัญของวัฒนธรรม^{๒๗}

ในบทความเรื่อง “Karl Marx” เดินไปด้วยห้อง^{๒๘}
สังเกตว่า นักอพิภัติหลานฐานอยู่สองประการ ใน^{๒๙}
ที่ทุกๆ ประวัติศาสตร์จะก่อตั้งหลัก อันเป็นอีสระ^{๓๐}
ขั้นความนิ่วให้กับสังคม ให้มองเห็นพัฒนาการของสังคมใน^{๓๑}
ที่ทางที่เป็นกระบวนการการที่มีกฎหมายที่ควบคุม^{๓๒}

๑ G. Glezerman and G. Kursanov, et al., อ้าง
แล้ว, หน้า ๘

ประการแรก ทฤษฎีประวัติศาสตร์เหล่านี้มีข้อจำกัดสุดก้าวกระโดดเพื่อพึงแรงกระตุ้นทางอุตุนิยมวิทยา (ideological Motives) ในกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์โดยปราศจากการพยากรณ์ของถึงความคื้อคั่งถึงกันในทางตัวที่เกิดขึ้นในพัฒนาการของความสัมพันธ์ในสังคมต่าง ๆ กล่าวคือทฤษฎีเหล่านี้ไม่อ่าคนพบรากเจ้าของความลับพันธ์ทางสังคมของมนุษย์จากระดับพัฒนาการของการผลิตทางตัวอุปของสังคม^{๔๐} กล่าวคือทฤษฎีทางประวัติศาสตร์เหล่านี้นั้นมองด้วยการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาการทางบัญญาหรือความคิดของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว ผ่านนักทฤษฎีของพวกรากเจ้าไม่มีชื่อว่าตนทุกต้อง (ทักษะในการมองประวัติศาสตร์) เน้นน้ำใจเรื่องความเป็นทักษะแบบจิตนิยม) ที่ถูกต้องแล้วการศึกษาการกลั่นலายของประวัติศาสตร์ จะต้องการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ และระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปในแนวโน้มเดียวกัน แม้ผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในการผลิตทางตัวอุปของสังคมนั้นเอง

หากขดทึนในการมองประวัติศาสตร์แบบจิตนิยมเป็นที่นิยมในประเทศไทย ในภาวะเคราะห์สังคมจะมีผลก่อให้เกิดความเห็นใจประกายการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมอย่างผิดพลาด ยกตัวอย่างเช่น หากในสังคมไทยเกิดภัยและความคิดสังคมนิยมขึ้นสูงในหมู่ประชาชนผู้ที่ศักดิ์ประวัติศาสตร์แบบจิตนิยมจะว่ากระห่ำว่า กระแสสูงของสังคมนิยมเป็นผลของการแพร่ระบาดเข้ามายังอุดมการสังคมนิยมจากภายนอก จริงอยู่ว่าเคราะห์ที่เข่นนี้ไม่ผิดเดือยที่เดียว แต่ก็ไม่ถูกต้องทั้งหมด การวิเคราะห์ว่าสาเหตุมาจากการแพร่ระบาดทางความคิดแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มองด้วยความสัมพันธ์ในสังคมที่ก่อให้เกิดหรือรองรับความคิดนั้นยังไม่ได้สาเหตุแท้จริง ที่ถูกแล้วจะต้องศึกษาตามว่า ทำในอุดมการสังคมนิยมจึงได้แพร่ระบาดอย่างไม่หยุดยั่ง คำต้องของนักวัตถุนิยมประวัติศาสตร์จะเป็นไปในทำนองว่า “...พัฒนาการทางตัวตดของสังคมนี้ย่อมทำให้การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมนิยมเป็นก้าวที่มีน้ำหนักมากในทางประวัติศาสตร์”^{๔๑} คำต้องเช่นนี้อาจเป็นการเดินล้านวนจนมีลักษณะเหมือนกับว่าเป็นกลไกเกินไป ความจริงแล้วคำต้องเช่นนั้นแน่นอนว่า เป็นไปได้ใหม่ที่สังคมไทย

ภายใต้ระบบการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ค่าร้อยในขณะนี้ ก่อให้เกิดสภาพความยากจนก่อนแล้ว ก่อให้เกิดการอาเรตเตาเปรี้ยงกันในทางเศรษฐกิจโดยเกิดระบบผูกขาดขึ้นมาในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อันมีผลทำให้คนกลุ่มน้อยที่ถูกการผลกระทบแต่ละคนร่วมกัน แต่คนส่วนใหญ่ในสังคมที่เป็นผู้ผลิต ผู้ใช้แรงงาน เช่น ชาวนากรรมกร ต้องตกอยู่ในวิถีชีวิตร่องรอยความยากจนอย่างไม่มีวันสิ้นสุด น่องคือสภาพความสัมพันธ์ทางการผลิตทางตัวตดของสังคม ที่เมอพัฒนามาลงจุดแล้วจะก่อให้เกิดการชูดรัดกันขึ้นมาในระดับหนึ่ง ขณะนี้อุดมการสังคมนิยมจะแพร่หลาย และขยายตัวลึกลงไปในสังคมไม่ได้ หากสภาพแวดล้อมคือความสัมพันธ์ทางการผลิตของสังคม คือสภาพทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ผู้คนส่วนใหญ่จะรังสรรค์ของรายได้ของอุดมการสังคมนิยมอยู่ที่บังจี้ภายในคือความสัมพันธ์ทางการผลิต หากในสังคมไทยระบบความสัมพันธ์ทางการผลิตเป็นไปอย่างนี้ประดิษฐ์ภาพในลักษณะที่สนองตอบต่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ กล่าวคือการกระจายความมั่งคั่งหรือผลผลิตของสังคมยุติธรรมดีแล้ว การแพร่ขยายและขยายตัวลึกลงของอุดมการสังคมนิยมย่อมยากที่จะเกิดขึ้นหรือไม่อาจเกิดขึ้น หากสังคมไทยนี้จะบันทึกสภาพที่ “...แม้ว่าเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลจะผลเกื้องอยู่บ้าง ประชาชนชาวไทยก็ยังมีความสุขสนุกสนานพอสมควร จะเห็นได้จากงานพิธีอธิษฐานซึ่งดั้งเดิมตามสถานที่ต่าง ๆ ประชาชนไปร่วมงานครุกครุรันเริงกันอย่างเนืองแน่น ด้วยกิจงานเลี้ยงสับปะรดอันรับประทานที่ไม่ใช่อาหารโดยตรง ทั้งกินทั้งดื่ม สดชื่นเบิกบานกันหัวหน้า แสดงว่าประเทศไทยมีความสุขความสนุกความสนาમหึมาเหมือนเดิมทุกประการ ...”^{๔๒} หากสังคมที่อยู่ในสภาพที่ผู้บรรยายไว้เช่นนั้นจริง การแพร่หลายของอุดมการคือๆ คือตามที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมย่อมไม่อาจก่อตัวและทางตัวตดก็ได้

^{๔๐} เพื่ออ้าง, หน้า ๘

^{๔๑} เพื่ออ้าง, หน้า ๘

^{๔๒} บทบรรณาธิการ วารสารเสนอเรียบเรียง, ปีที่ ๓๐, ฉบับที่ ๑, มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔ หน้า ๑๖๖

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ว่าประจักษ์พหานหลายต่อหลายด้านได้ชี้ไปในทางตรงกันข้าม เอกสารรายงานของหน่วยงานแผนและพัฒนาประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นว่า ประชากรของประเทศไทยตามชนบทอยู่ในสภาวะยากจนอยู่มากมาย โดยเฉพาะในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตอนบน “ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครอบครัวฐานะยากจนถึงร้อยละ ๔๓.๗๒ ของครอบครัวทั้งหมด และเมื่อรวมเข้ากับสูงครอบครัวที่ค่อนข้างยากจนด้วยแล้วก็เท่ากับร้อยละ ๑๐ ในขณะที่ครอบครัวฐานะดีและค่อนข้างดีเพียงร้อยละ ๗.๗๕ และ ๒๒.๓๐ ตามลำดับ...”^{๕๓} สถานศูนย์หนังของนักวิจัยความยากจนของประชาชนไทยส่วนใหญ่ เอกสารรายงานดังกล่าวระบุว่าเป็น “เหตุบุจชาติเกี่ยวกับโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง” ซึ่งในแนวคิดด้านนี้เรียกว่า เป็นนักวิชาการโครงสร้างโครงสร้างส่วนล่าง คือการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิตนั้นเอง ตัวอย่างที่เบนบรรพ์บรรยาย ก็คือ เกษตรกรเด็ก ๆ สามชนบทผลิตผลิตภัณฑ์ต้องถูกตราจากพ่อค้าคนกลางระดับต่ำ ๆ จนกระทั่งถูกนายทุนผู้กดขี่การส่งข้าวออกนอกประเทศ “...แต่ในทางตรงกันข้ามในกรณีของผู้ติดภัยที่อุดสาหกรรมซึ่งกำหนดตราคากันที่กรุงเทพฯ (กลุ่มน้ำยาทุนผู้กดขี่นักกำหนด-ผู้เขียน) บางค่านั้นสูง เกษตรกรห้อยหัวไก่ต้องซื้อสินค้าอุดสาหกรรมด้วยราคากาแฟของตนในขณะนี้เดียวกันต้องขายผลิตผลของตนในราคากว่า”^{๕๔} สภาพสังคมไทยที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจถูกผูกขาดโดยคนกลุ่มน้อย^{๕๕} ย่อมนำไปสู่การผูกขาดของคนกลุ่มน้อยเช่นเดียวกันทั้งในโครงสร้างทางการเมือง^{๕๖} และการศึกษาด้วย กล่าวว่า “ภายใต้โครงสร้างเศรษฐกิจ-การเมืองที่เป็นอยู่ในนโยบายของรัฐบาลที่เป็นมาตรฐานดึงน้ำจืดบันทึก เน้นเอียงไปในทางมุ่งให้ประโยชน์แก่คนในเมือง (คือชนชั้นนำสถานภาพทางเศรษฐกิจที่รักค่อนข้างต่อไม่ได้ลงแรงงานทำการผลิต-ผู้เขียน) และขัดกับผลประโยชน์ของเกษตรกร... ภายใต้ระบบการที่กินน้ำหน่วงน้ำท่วมอย่างมากก็ความไม่มีเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาและอนาคตของชีวิตระหว่างเยาวชนที่มาจากการของครัวเรือนและเข้าชนที่มาจากการของครัวเรือนที่ส่วนใหญ่อยู่ในชนบท....”^{๕๗}

เมื่อสภาพสังคมไทยเป็นเช่นนี้ กิจการเกิดขึ้นและแพร่ขยายของอุดมการที่มีลักษณะต่อต้านสภาพความอยู่ดีธรรมในสังคมย่อมเป็นสิ่งเป็นไปได้แต่เม้นมีได้เกิดขึ้นอย่าง หากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายในสังคมนั้นจะเป็นผู้สร้างนั้นก็ตาม

ประการที่สอง ทฤษฎีประวัติศาสตร์ในแนวอื่น มิได้วิเคราะห์กิจกรรมของประชาชนคนส่วนใหญ่ (the masses) แต่มองดูประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ในฐานะที่เป็นผลของการกิจกรรมของบุคคลสำคัญต่าง ๆ ข้อผิดพลาดของภารมังประวัติศาสตร์ในแนวนี้คือข้อเท็จจริงที่ว่า พวกเขามิได้มองดูประวัติศาสตร์ในฐานะเป็นประวัติศาสตร์ของประชาชนนั้นเอง นักประวัติศาสตร์แนวจินนิยม ที่กล่าวมักจะขึ้นยันว่า ความคิดมีบทบาทสำคัญที่สุด ในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงตั้งข้อสรุปว่า ประวัติศาสตร์คือผลของการสร้างสรรค์ของคนที่เป็นผู้ผลิตความคิด ดังนั้นประวัติศาสตร์ในทศวรรษที่ ๕๐ นั้นจึงตั้งข้อสรุปว่า ประวัติศาสตร์คือการสร้างสรรค์ของคนที่เป็นผู้ผลิตความคิด บังเอิญที่อยู่ในที่นั่นอยู่กับนัก經濟学者 หรือแม้กระทั่งขันอยู่กับนักชีวิตของวารบุรุษ การมองประวัติศาสตร์เช่นนักที่ก้าวในการปฏิเสธบทบาทที่สร้างสรรค์ของมวลชน แต่บังสร้างความเข้มแข็งและให้ความชอบธรรมแก่สภาพการกดดันมวลชนในสังคมที่มีการขัดจตุรัตway^{๕๘}

๕๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ชนบทไทย ๒๕๔๓, กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์สำนักเรียนวิชาความรู้รัฐมนตรี, ๒๕๔๓, หน้า ๑๐

๕๔ เพลงอ้าง หน้า ๑๓

๕๕ โปรดดู เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองกับการรวมอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยเอกชนในประเทศไทย” เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์, บก. ดร. ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๕, และเศรษฐกิจ, การผูกขาดเศรษฐกิจไทย, กรุงเทพฯ เจริญวิทย์การพิพ. ๒๕๖๕

๕๖. F. Engels, “The Origin of the Family, Private Property, and the State” ใน Niel J. Smelser, ed., *Karl Marx on Society and Social Change*, Chicago, The University of Chicago Press, 1973. หน้า ๙๕

๕๗. เพลงอ้าง, หน้า ๑๓, ๑๔

๕๘. G. Glezerman and G. Kursanov, อ้างแล้ว, หน้า ๘.

ตรงกันข้ามกับการมองประวัติศาสตร์ในแง่วิจิตรนี้มองจากในแนวโน้มให้ความคิดเห็นที่ลังเลกังวลประวัติศาสตร์ วัดถูกน้อยประวัติศาสตร์ได้เหยียบเท้าบนอิฐทางมาทางนั่นเองในสัญญาประวัติศาสตร์เปรียชาติเป็นประเทศ บางประเทศเช่นในสัญญาประวัติศาสตร์ที่ร่างความตกลงทางการเมืองด้วยสังคม นาชาตของผู้ที่ทำการผลิตตัวบุคคลขึ้นต่อไป นั่นเอง ประธานาธิบดีเดิมที่ตัดสินพัฒนาการของประวัติศาสตร์ตัดขาดๆ วัดถูกน้อยประวัติศาสตร์ไม่ได้ปฏิเสธความชอบความรักของมนุษย์ของเรื่องเก่าแก่ในประวัติศาสตร์ แต่ใจแม้จะว่าควรจะเริ่มจากความจริงที่ว่ามนุษย์และความคิดของมนุษย์จะสามารถรับบทบาทให้ได้อย่างถูกต้องและสมดุลของความต้องการและความต้องการเช่นไก่กู๊ดต้องหาความคุ้มที่ต้องการของสัตว์ แล้วจากกรณีที่มนุษย์ลงเอยในการต่อรองที่ดินของประชาราษฎร์และชนชั้นต่างๆ ซึ่งเป็นตัวให้เกิดความขัดแย้งที่ด่องนกุกอกล้ากันทุกทิศทวน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือว่าไม่มีวิถีดุลการณ์ในสังคมว่ามนุษย์จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นหากจะเข้าใจวิถีกรรมของวัฒนธรรม ราชอาณาจักรสภาวะทางสังคมที่กำกับด้วยความรุนแรงเหล่านั้น ขึ้นเนื่อง

ประวัติศาสตร์ก่อประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางชนชั้น

นี่คือสาระสำคัญอีกประการหนึ่งของประวัติศาสตร์ในทัศนะของมาร์กซ์ เขายกตัวว่า “ประวัติศาสตร์ของทุกสังคม ก่อประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางชนชั้น”^{๖๕} ในขณะที่ก่อประวัติศาสตร์บางส่วนมีความขัดแย้งในสังคมอย่างหน้าด้วยความขัดแย้งทางความเชื่อ หรือทางความคิด เกิดขึ้นความขัดแย้งในสังคม มาร์กซ์ก็อธิบายว่าความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในสังคมที่มีชั้นชั้น ในขณะที่ทุกสังคมพยายามอย่างหนักที่จะขจัดให้เห็นว่า สังคมดีร้ายอยู่ทางสังคมหลายๆ ทุกน้ำที่เขามองจะมีให้เห็นว่า ต่อสู้ทางชนชั้นต่างๆ จนกระทั่งสังคมสามารรถต่อรองอย่างได้ในสภาวะสมดุลย์ (equilibrium)^{๖๖} นาร์กซ์กล่าวอีกนัยว่า ทราบได้ขั้นการชุดครั้งที่ระหว่างชนชั้นสังคมที่ประสาทประโภตน์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ และที่สำคัญที่สุดตามหลักวิถีทางนักคือ สรรพสังทุกข์ยังข่มความดีแห่งภาษาใน

และความดีแห่งภาษาในนั้นจะเป็นผลลัพธ์ให้การเปลี่ยนแปลงสังคมที่ขึ้นกับ การเปลี่ยนแปลงที่อย่างมากทางด้านทางการเมืองประวัติศาสตร์ เป็นผลทางด้านความต้องการและการต่อสู้ทางชนชั้น

ถึงหน่วยงานการก่อขึ้นจะโดยเฉพาะอย่างมากสำหรับ ให้เกิดตัวอิทธิพลจากการของสังคมหมุนเวียนในโลกใบราด ใบชากาส แต่ยังคงติดตาม แต่ก่อนๆ ก็ตามแต่ก่อนที่จะ ใจกันไว้ เนื้อหาเหล่านี้ในกระบวนการประวัติศาสตร์ของ มนุษย์ของทุกการวางแผนที่ต้องการขับขี่ให้สังคมทุนนิยม นั่นเอง “นาร์กซ์ต้องการว่ารัฐไร้คือสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้น สังคมทุนนิยมที่นี่เป็นไปได้ ซึ่งนั่นส่อให้สัมภูติสุดของชา Capita – A Critical Analysis of Capitalist Society แสดงให้เห็นว่าความสนใจและได้ใช้ของเขารามศูนย์ที่ที่ใน...”^{๖๗} และในกระบวนการของการวิเคราะห์ สังคมทุนนิยม นาร์กซ์ก็ได้มายังข้อสรุปที่ว่า สังคมทุนนิยมก็มีลักษณะเหมือนกับสังคมในรูปแบบเดิมๆ ที่ผ่านมา กล่าวว่าคือ เพื่อที่ผ่านมาจนทุกวันนี้ “...ทุกรูปแบบของสังคมล้วนแล้วแต่เป็นพื้นฐานอยู่บนความเบ็นปัจจุบัน ระหว่างชนชั้นที่กดดันชนชั้นที่ถูกกดดัน...”^{๖๘} รวมทั้ง สังคมทุนนิยมด้วย การกดดันหรือขัดต่อตัวกันในสังคมทุนนิยมนั้นนาร์กซ์ได้ใช้ในเรื่องโดยการเสนอ ทฤษฎีค่าส่วนเกิน (Theory of surplus value)^{๖๙} นาร์กซ์

- ๖๕. เพื่ออ้าง, หน้า ๑๐. บรรดุลกาม เข้าของเรื่องเกือบจะ Joseph Block, ใน Robert C. Tucker, ed., อ้างแล้ว, หน้า ๗๒๐-๗๒๔
- ๖๖. Karl Marx, “Communist Manifesto” Niel J. Smelser, **Karl Marx On Society And Social Change**, Chicago, Chicago University Press, 1973, หน้า ๓๓
- ๖๗. โปรดดู ทฤษฎี Functionalism ในต่อรากสังคมวิชาและมนุษยศาสตร์ที่ไว้
- ๖๘. ศูนย์กลางเดียวใน Huberman and Paul M. Sweezy, **Introduction to Socialism**, New York, Modern Reader, 1968, หน้า ๓๓-๓๔
- ๖๙. Karl Marx, **Communist Manifesto**, ใน Neil Smelser, อ้างแล้ว, หน้า ๓๔
- ๗๐. โปรดดู คำอธิบายใน ผู้ริบบท์ นาสกุก, อ้างแล้ว, หน้า ๘๔-๘๕

ขอเรียกว่าการชูคริสต์ศาลาเปรี้ยบชนชั้นกรรมมาชีพ เป็นสิ่งที่หลักเดียวไม่พ้นกับทั้งจังหวะเข้มข้นมากขึ้น การชูคริสต์นี้จะเป็นไปในลักษณะ dialectic คือมีการสะสมทางปริมาณไปที่จะเล็กลงน้อย จนกระทั่งในที่สุดความเป็นปฏิบัติจะห่วงชนชั้นจะเพิ่มพูนขึ้น เมื่อนั้นการปฏิวัติหรือการเปลี่ยนแปลงสังคมจะเกิดขึ้น เขาว่า “การแบ่งขันที่ขยายตัวมากขึ้นในระหว่างนายทุน และผู้ที่เกิดจากวิกฤตการณ์ทางการค้า จะทำให้ค่าจ้างของกรรมกรทางความแน่นอนไม่ได้อีกต่อไป” ไม่เคยปรากฏมาต่อหน้า แต่ลักษณะเป็นการประท้วงระหว่างสองชนชั้นมากขึ้น กรรมกรจะเริ่มรวมตัวกัน (สหภาพแรงงานหรือ Trade Unions) เพื่อต่อสู้กับเหล่านายทุน เขาว่ารวมกลุ่มกันเข้าเพื่อที่จะรักษาดับของค่าจ้างแรงงาน พวกราชอาณาจักรต้องสามาถดับๆ บนการค้าว่างานมา เพื่อตระเตรียมล้วงหน้าในการจลาจลเป็นครั้งคราว การต่อสู้กล้ายืนการจลาจลขึ้นมาตามที่ต่างๆ....บางครั้งบางคราวกรรมกรก็เป็นฝ่ายกำชัยชนะ แต่ก็เป็นช่วงระยะสั้น ผลพวงของ การต่อสู้ของพวกราชอาณาจักรโดยตรง แต่อยู่ที่การขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้งของสหภาพของกรรมกร สหพันธ์กรรมกรจะได้ประโยชน์จากการบังคับใช้ในการคุณน้ำหนักที่มีประสิทธิภาพอันเป็นผลิตผลของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ซึ่งทำให้กรรมกรจากท้องถิ่นต่างๆ ได้มีการติดต่อซึ่กันและกัน การติดต่อกันนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการรวมศูนย์การต่อสู้ในท้องถิ่นต่างๆ ที่มีลักษณะอย่างเดียวกันทั้งหมด ให้กล้ายืนอันหนึ่งอันเดียวกันในการต่อสู้ระหว่างชนชั้นระดับชาติ แต่การต่อสู้ระหว่างชนชั้นทุกแบบเป็นการต่อสู้ทางการเมือง....การรวมตัวกันของชนชั้นกรรมมาชีพเข้าเป็นชนชั้นหนึ่ง และมีผลต่อมาสู่การกล้ายรุปเป็นพระคยาเมือง จะถือเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องโดยการแบ่ง

ขันระหัว่กกรรมกรด้วยกันเอง แต่การรวมตัวของกรรมกรจะเติบโตขึ้นอีก แข็งแรงกว่าเดิม มั่นคงกว่าเดิม พวกราชจะต่อสู้ได้มาซึ่งการยอมรับทางกฎหมายในผลประโยชน์โดยเฉพาะของกรรมกร โดยอาศัยการแทรกแซงในหมู่นายทุนด้วยกันเองให้เป็นประโยชน์...โดยส่วนรวม การประท้วงจะห่วงชนชั้นต่างๆ ในสังคมเก่าดำเนินต่อไป และในหลายๆ ด้าน เป็นผลให้ชนชั้นกรรมมาชีพพัฒนาขึ้น พวกราชทุนจะพบว่าพวกราชต้องยุ่งเกี่ยวกับการต่อสู้ที่มีอยู่ตลอดเวลา เนื่องแรกต่อสู้กับพวกราชทุน แล้วต่อมาต่อสู้กับบางส่วนของชนชั้นนายทุนด้วยกันเอง ที่ผลประโยชน์ของพวกราชเหล่านั้นกล้ายืนเป็นปฏิบัติที่ต่อความก้าวหน้าของอุตสาหกรรม และตลอดเวลาต้องต่อสู้กับนายทุนในต่างประเทศ ใน การต่อสู้ทั้งหมดเหล่านานายทุนบางส่วนจะเห็นว่าพวกราชมีความจำเป็นต้องเข้าหาชนชั้นกรรมมาชีพเพื่อขอความช่วยเหลือ ดังนั้นจึงเก่ากับดึงเอาชนชั้นกรรมมาชีพเข้าสู่เวทการเมือง ชนชั้นนายทุนนั้นเองเป็นผู้สนับสนุนชนชั้นกรรมมาชีพด้วยน้ำเสียงหนึ่งเป็นผู้ติดอาวุธให้แก่ชนชั้นกรรมมาชีพเพื่อมาต่อสู้กับชนชั้นนายทุน” ๖๕

บัญญากประการของการใช้ทฤษฎีของมาร์กเซียและเอดจ์ส์

จากข้อความที่แปลมาข้างบนนี้ พจะเห็นได้ว่าภาพพจน์ของสังคมทุนนิยมที่มาร์กเซียและเอดจ์ส์ให้นั้น มีลักษณะสำคัญอันหนึ่งคือ ทุนนิยมนี้แนวโน้มที่จะขยายออกไปอยู่ร่องรอยๆ ไม่หยุดยั้ง มีแนวโน้มที่จะเพิ่มระดับของการชูคริสต์และกำไร และทำให้สภาพของชนชั้นผู้ใช้แรงงานเดลลงอันมีผลให้ความเป็นปฏิบัติระหว่างนายทุนกับกรรมกรแผลคอมขันทุกที่ ผลเหล่านั้นก็จะสอดคล้องกับหลัก dialectic อย่างแน่นอน แต่ถ้าหาก

๖๕. Marx และ Engels, “Communist Manifesto”, อ้างใน Niel J. Smelser, อ้างแล้ว หน้า๘๒-๘๓

ใช้ในความหมายกว้างๆ แล้วมันไม่ได้ใช้ให้เห็นพัฒนาการ หรือการปรับตัวทางยุทธศาสตร์บูรพาธิหรือรูปแบบของทุนนิยมที่แปรเปลี่ยนไปเลย กล่าวคือหากใช้กันอย่างพร่า เพื่อเป็นกลไกหรือเป็นสตรสำเร็จแล้ว มันไม่ได้นำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการแปรเปลี่ยนของกระบวนการทางประวัติศาสตร์ และไม่ได้นำไปสู่พฤติกรรมของระบบทุนนิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขหรือภาวะวิสัยที่แปรเปลี่ยน^{๖๖} และภาวะวิสัยที่แปรเปลี่ยนไป เป็นไปได้ใหม่ที่จะดูว่าเป็นผลงานของการปรับวิธีการผลิตของชนชั้นนาทุน เพื่อดำรงสภาพความแตกต่างที่ชั้นชั้นเข้าเป็นฝ่ายได้เปรียบเอากิจกรรมนี้ การปรับวิธีการผลิตเช่นนี้จะเดินไปในวิถีทางใดใช้วิธีการอย่างไร และจะมีผลให้เกิดวิถีการผลิตแบบไหน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงตามอัฐิสมอ ยุทธวิธีของระบบทุนนิยมตามที่ตั้งแต่การปรับปรุงสภาพการทำงานของคนงานให้ดูดีขึ้น การจัดระบบสวัสดิการ การเบ็ดโอลกาสให้กรรมการเข้ามานั่งหุ้นส่วนในระดับหนึ่ง การประกันประกองให้สหกรณ์รูปแบบต่างๆ พยายามดำเนินอยู่ได้แต่ไม่เข้มแข็ง การเบ็ดโอลกาสให้กรรมกรได้รับสภาพแรงงานเพื่อต่อสู้ในเวทนายทุนสามารถควบคุมได้ แม้กระทั่งรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองในนามของชนชั้นกรรมมาชีพ การพัฒนาของทุนนิยมผูกขาดในประเทศทุนนิยมโลกไปสู่การบรรดินิยม ก็เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการ ของระบบทุนนิยมที่เปลี่ยนเป็นหมายการบูรดีกรรมกรในประเทศเดนิย์ในประเทศเดนิย์ แม้เดนิจะได้เคราะห์หัก บรรดินิยมไว้แล้วอย่างมีประสิทธิภาพ แต่พัฒนาการของจักรพรรดินิยมก็ไม่เคยหยุดยั้งและมีลักษณะแบบเนียนมากขึ้น ตัวอย่างในสังคมไทยที่จะเห็นได้ เช่น การขยายตัวของธุรกิจแบบเกษตร-อุตสาหกรรม (Agricultural Business) กล่าวคือ บริษัทบางบริษัทแทนที่จะตั้งโรงเดี่ยงหมุนหรือเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ของตนเอง ก็จะกระจายการเดี่ยงสัตว์เหล่านี้ไปให้แก่ชาวบ้าน ให้ชาว

บ้านเดี่ยงสัตว์เหล่านี้แทนโดยบริษัทขายลูกหมูลูกไก่ให้ขายอาหารสัตว์เหล่านี้ให้ ขายอปกรฟ์ต่างๆ ในการเดี่ยงไก่ และเป็นผู้ผูกขาดการซื้อสัตว์เหล่านี้เมื่อไหร่ ขนาดที่ต้องการ โดยบริษัทเป็นผู้กำหนดราคารับซื้อ วิธีการเช่นนี้บริษัทด้วยการในด้านการลงทุน ตัดภาวะในด้านการเดี่ยง ตัดภาวะในด้านการสร้างโรงงาน ตัดภาวะในด้านการจ้างคนงาน และความสัมพันธ์ที่อาจเกิดความขัดแย้งกับคนงาน บริษัทไม่ต้องถูกข้อหาว่าทำลายสภาพแวดล้อม ฯลฯ ส่วนชาวบ้านเองก็มีความรู้สึกที่ดี ก้าวค่อนข้ามความรู้สึกว่าตัวเองมีอาชีพ มีรายได้ประจำเป็นหลักประกัน เป็นต้น แต่ผลท้ายที่สุดหรือประโยชน์สูงสุดคงอยู่กับนายทุนนั่นเอง^{๖๗}

กล่าวโดยสรุปจะต้องยึดหลักวิทยาวิชช์ชั่งเป็นหัวใจของลัทธิมาร์กซ์ ให้เป็นประโยชน์อยู่ตลอดมา กล่าวคือสรรสิ่งทุกอย่างไม่หยุดนิ่ง ระบบทุนนิยมก็ไม่เคยหยุดนิ่งเช่นกัน^{๖๘}

ข้อคิดมิชิค：“นักปรัชญาทางหล่ายเพียงแต่ริบาย โลกในแนวทางต่างๆ

แต่ที่สำคัญคือต้องเปลี่ยนแปลงโลก”^{๖๙}

๖๖. เพ็งอ้าง หน้า XXVI-XXVII

๖๗. โปรดดู เศรษฐศาสตร์, จากท่องน้ำอิงหอดอยชา้าง, กรุงเทพฯ, นำอักษรการพิมพ์, ๒๕๒๖

๖๘. เท่าทั้งยกตัวอย่างมาข้างบนส่วนใหญ่เป็นแต่เพียงการปรับโครงสร้างส่วนล่างของระบบทุนนิยมเท่านั้น ซึ่งก็นิ่มความซับซ้อนและแนบเนียน การปรับโครงสร้างส่วนบนเช่นระบบการเมือง กฎหมาย จิตสำนึกของสังคมขึ้นน่าจะซับซ้อนมากกว่า

๖๙. Karl Marx, “Theses on Feuerbach”, ใน David McLellan, ed., อ้างแล้ว, หน้า ๑๕๙